

Єгор ХАЛЮЗОВ,

аспірант кафедри права гуманітарно-правового факультету
Національного аерокосмічного університету «Харківський
авіаційний інститут», Харків, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-3912-5398>
e-mail: y.s.khaliuzov@khai.edu

Науковий керівник: Василь ОСТРОПІЛЕЦЬ,

кандидат юридичних наук, старший дослідник,
доцент кафедри права гуманітарно-правового факультету
Національного аерокосмічного університету «Харківський
авіаційний інститут», Харків, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0378-4253>
e-mail: ovr1967@gmail.com

DOI: <https://doi.org/10.32620/pls.2025.67.31>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНИМ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯМ СЕКТОРУ ПРАВОСУДДЯ ЯК ЕЛЕМЕНТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Анотація: У даній доповіді розглянуто питання забезпечення пріоритетним електропостачанням сектор правосуддя як складову критичної інфраструктури. Зазначено, що гарантоване конституційне право на судовий захист не може бути обмежено у жодних випадках. Звернуто увагу, що сектор правосуддя, враховуючи його важливість, включений до переліку об'єктів критичної інфраструктури. Встановлено, що чинне законодавство формує перелік об'єктів, яким надається електропостачання у пріоритетному порядку, проте судові органи мають труднощі, пов'язані з включенням до цього переліку. Відмічено, що незабезпечення судових органів пріоритетним електропостачанням, у випадку можливих відключень останнього, може призвести до порушення функціонування цих державних органів, що може ускладнити реалізацію права на судовий захист.

Ключові слова: правосуддя, електропостачання, критична інфраструктура, судові органи.

Відправлення правосуддя є невід'ємною складовою для існування правової держави, саме тому остання зобов'язана забезпечити повноцінне та належне функціонування сектору правосуддя в будь-яких умовах.

Конституція України закріплює у статті 55, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб [1]. Необхідно також звернутись до частини 2 статті 64 Конституції України, що регулює питання того, які ж конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені у тому числі і в умовах воєнного або надзвичайного стану [1]. Зміст вказаної статті доводить, що конституційне право на судовий захист не може бути обмежено за жодних підстав.

Конституційним Судом України у рішенні від 07 травня 2002 року у справі № 1-1/2002 зверталась увага на те, що: «Судовий захист прав і свобод людини і громадянина необхідно

розглядати як вид державного захисту прав і свобод людини і громадянина. І саме держава бере на себе такий обов'язок відповідно до частини другої статті 55 Конституції України. Право на судовий захист передбачає і конкретні гарантії ефективного поновлення в правах шляхом здійснення правосуддя. Відсутність такої можливості обмежує це право. А за змістом частини другої статті 64 Конституції України право на судовий захист не може бути обмежено навіть в умовах воєнного або надзвичайного стану...» [7].

У Рішенні Другого сенату Конституційного Суду України від 19 червня 2024 року у справі № 3-111/2023(207/23, 315/23) наголошувалось на тому, що найбільш дієвою гарантією відновлення цих прав і свобод у разі їх порушення є конституційне право людини на судовий захист. Крім цього, з посиланням на ст. 64 Конституції України було додатково зазначено про неможливість обмеження вказаного конституційного права [8].

Отже, конституційні норми прямої дії та вищевказані рішення Конституційного Суду

України додатково підкреслюють важливість гарантування права на судовий захист, яке забезпечується через процес відправлення правосуддя судами. За таких обставин, не дивно та є цілком обґрунтованим, що сектор правосуддя належить до критичної інфраструктури.

На законодавчому рівні у статті 9 Закону України «Про критичну інфраструктуру» [6] закріплено, що здійснення правосуддя відноситься до життєво важливих функцій, а тому є одним із секторів критичної інфраструктури.

Слід звернути увагу на рішення Ради суддів України від 30 травня 2024 року № 15, в якому піднімалось питання неодноразового неврахування Кабінетом Міністрів України інтересів судової гілки влади при ухваленні своїх рішень, незабезпечення участі представників судової гілки влади для вирішення питань, майже і тих, які безпосередньо їх стосуються. Більш того, у вказаному рішенні наголошувалось, що відсутність електропостачання може призвести до серйозних наслідків для прав і свобод громадян, оскільки саме суди є гарантом правового захисту. Також у рішенні відмічалось, що постановою Кабінету Міністрів України від 24 травня 2024 року № 600 було затверджено Порядок визначення та застосування граничних величин споживання електричної потужності (далі – Порядок) [4], але у цьому Порядку ніяким чином не були включені установи та органи системи правосуддя до переліку критично важливих об'єктів, що забезпечуються електропостачанням у пріоритетному порядку, хоча згадувались органи законодавчої, виконавчої влади, правоохоронні та інші органи тощо [9].

Для аналізу даного рішення органу суддівського самоврядування в частині порушених у ньому питань пріоритетного електропостачання необхідно звернутись до пункту 30 Порядку у редакції від 24.05.2024 [4], де передбачалось, що до переліку критично важливих об'єктів, яким має бути забезпечено пріоритетне електропостачання відповідно до встановленого мінімального навантаження, відносяться об'єкти споживача, а саме:

- об'єкти критичної інфраструктури паливно-енергетичного сектору та сектору системи життєзабезпечення, включених до Реєстру об'єктів критичної інфраструктури;
- заклади охорони здоров'я державної або комунальної форми власності;
- військові частини та територіальні центри комплектування і соціальної підтримки (зокрема об'єкти, що використовуються для територіальної громади в умовах воєнного стану);
- підприємства оборонного комплексу України, зокрема ті, що виконують мобілізаційні завдання (замовлення) із створення, виробництва,

ремонту та постачання озброєння, боєприпасів, військової техніки, спеціальних комплектувальних виробів, а також підприємства залізничного транспорту;

- підприємства, діяльність яких важлива для забезпечення продовольчої, економічної та/або енергетичної безпеки країни, підприємства з неперервним циклом виробництва;
- електронні комунікаційні мережі;
- органи державної влади (Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, правоохоронні органи (органи внутрішніх справ, прокуратури, СБУ, об'єкти ДСНС) [4].

Отже, у попередній редакції Порядку дійсно жодним чином не згадувались установи системи правосуддя як критичні об'єкти, які необхідно забезпечити електропостачанням у пріоритетному порядку, що було неприпустимим, оскільки проблеми з електропостачанням у судових органах можуть призводити до порушення конституційного права на судовий захист.

На теперішній час пункт 30 Порядку у редакції від 06.11.2024 року [5] регулює іншим чином перелік об'єктів для пріоритетного електропостачання. Основна різниця між двома редакціями Порядку полягає у тому, що було більш узагальнено критерії формування вказаного переліку та прибрано більшу частину конкретизованих раніше об'єктів, залишивши лише декілька ключових. Необхідно також звернути увагу, що згідно вказаного Порядку у чинній редакції, крім залишених у ньому конкретно перелічених об'єктів критичної інфраструктури, усі інші можуть бути включені до переліку тих, хто матиме пріоритетне електропостачання за наступних умов: 1) включення до Реєстру об'єктів критичної інфраструктури; 2) якщо приєднана потужність не менше ніж 100 кВт.

Це кардинально відрізняється від первісної редакції, де в частині включених до Реєстру об'єктів критичної інфраструктури (далі – Реєстр) відокремлювались саме об'єкти паливно-енергетичного сектору та сектору системи життєзабезпечення. Вказане додатково підтверджує особливу важливість належного та своєчасного формування, ведення та наповнення Реєстру, оскільки від цього може залежати, серед іншого, і можливість отримати пріоритетне електропостачання для критичних об'єктів інфраструктури. Вказані зміни нормативно дозволили мати пріоритетне електропостачання і включеним до Реєстру судовим органам за умови відповідності їх приєднаних потужностей.

Інформацію щодо подальшої реалізації положень вказаного Порядку у чинній редакції для органів судової гілки влади можна знайти у рішенні

Вищої ради правосуддя від 12 листопада 2024 року № 3282/0/15-24, в якому міститься відкрита інформація про діяльність та результати роботи Державної судової адміністрації України (далі – ДСА України) за певний період. У вказаному рішенні ДСА України повідомляє, що здійснює заходи щодо включення об'єктів критичної інфраструктури сектору правосуддя до Реєстру з метою забезпечення пріоритетного електропостачання. Також наводяться відомості, що у секторі правосуддя визначено 49 судів із приєднаною потужністю приміщень не менше 100 кіловат. З цих підстав ДСА України провели певні наради щодо економічної оцінки запуску пілотного проекту для віднесення об'єктів сектору правосуддя до Реєстру з метою подальшого їх внесення до об'єктів, яким забезпечується пріоритетне електропостачання [2].

В іншому рішенні Вищої ради правосуддя від 19.12.2024 № 3711/0/15-24 наявна відкрита інформація, де ДСА України повідомляє, що визначено 48 судів із приєднаною потужністю не менше 100 кВт, з них 8 погодилися взяти участь у пілотному проекті щодо віднесення об'єктів критичної інфраструктури сектору правосуддя до Реєстру, 32 суди відмовилися, 8 судів не надали відповіді [3].

Враховуючи вищевикладене, за наявною у відкритому доступі інформацією, відповідають встановленим у Порядку критеріям щодо мінімальної приєднаної потужності 48 судів, з яких лише 8 судів приймають участь у пілотному проекті щодо включення їх до Реєстру об'єктів критичної інфраструктури. Таким чином, фактично інші суди не можуть бути включені до переліку об'єктів пріоритетного електропостачання через недостатню необхідну приєднану потужність, тому може поставати питання необхідності внесення змін до Порядку для повного забезпечення судових органів пріоритетним електропостачанням.

Незабезпечення судів усіма необхідними потребами для здійснення правосуддя, у тому числі пріоритетним постачанням електроенергії, у разі постійних відключень останньої, призведе до порушення функціонування судових органів. Вказане буде мати наслідком ускладнення реалізації закріпленого конституційного права на судовий захист, яке не може бути обмежено.

Бібліографічні посилання

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text> (дата звернення: 10.05.2025).

2. Про встановлення премії заступнику Голови Державної судової адміністрації України з питань цифрового розвитку, цифрових

трансформацій і цифровізації Сапельнікову Л.В. : Рішення Вищої ради правосуддя від 12.11.2024 № 3282/0/15-24. URL: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/48291> (дата звернення: 10.05.2025).

3. Про встановлення премії заступнику Голови Державної судової адміністрації України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Сапельнікову Л.В. : Рішення Вищої ради правосуддя від 19.12.2024 № 3711/0/15-24. URL: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/49075> (дата звернення: 10.05.2025).

4. Про затвердження Порядку визначення та застосування граничних величин споживання електричної потужності : Постанова Кабінету Міністрів України від 24 травня 2024 року № 600 : станом на 24.05.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/600-2024-%D0%BF/ed20240524#Text> (дата звернення: 10.05.2025).

5. Про затвердження Порядку визначення та застосування граничних величин споживання електричної потужності : Постанова Кабінету Міністрів України від 24 травня 2024 року № 600 : станом на від 06.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/600-2024-%D0%BF/ed20241106#Text> (дата звернення: 10.05.2025).

6. Про критичну інфраструктуру : Закон України від 16.11.2021 № 1882- IX : станом на 21.09.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text> (дата звернення: 10.05.2025).

7. Рішення Конституційного Суду України від 07.05.2002. Справа № 1-1/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v008p710-02#Text> (дата звернення: 10.05.2025).

8. Рішення Конституційного Суду України від 19.06.2024. Справа № 3-111/2023(207/23,315/23). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-24#Text> (дата звернення: 10.05.2025).

9. Рішення Ради суддів України від 30.05.2024 № 15. URL: rsu.gov.ua/uploads/article/risenna-rsuno-15-vid-30052024-s-47619b8b21.pdf (дата звернення: 10.05.2025).

Y. Khaliuzov V. Ostropilets

Ensuring priority electricity supply to the justice sector as a component of critical infrastructure.

Abstract: This report examines the challenges of ensuring priority electricity supply to the judiciary as a critical infrastructure component. The author emphasizes that the constitutional right to judicial protection is absolute and cannot be restricted under any circumstances. The judiciary is included on the critical infrastructure list due to its importance. The analysis considers how the justice sector faces difficulties in being included in the list of priority institutions for electricity supply. The courts may have disruptions in their work due to the potential power

outages, making it more difficult for people to access the justice guaranteed by the Constitution.

Keywords: justice, electricity supply, critical infrastructure, judicial bodies.

Зразок для цитування:

Халюзов Є., Остропілець В. Забезпечення пріоритетним електропостачанням сектору правосуддя як елементу критичної інфраструктури. Пропілії права та безпеки, 2025. №6-7. С. 110-113. DOI: <https://doi.org/10.32620/pls.2025.67.31>.